

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

Силабус
навчальної дисципліни

**«ПЕРША ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ
В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ»**

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність — 053 Психологія
Освітньо-професійна програма — Кризова психологія
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Харків - 2024

Силабус склав:

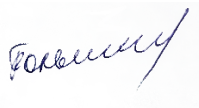
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та філології Приходько Дмитро Петрович

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,
Протокол № 1 від «23» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології,

д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних
комунікацій

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталія КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	<i>Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері</i>
Викладач	<i>ПРИХОДЬКО Дмитро Петрович</i>
Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/p/pryhodko11.pdf
Контактний телефон та емейл	+380 661103703 d.petrovich7971@gmail.com
Інформація про консультації	онлайн-консультації – час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача
Логіка вивчення курсу	Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є загальні та професійні компетентності та результати навчання, набуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Викладання дисципліни здійснюється у тісному зв'язку зі змістом дисциплін «Психологія кризи», «Основи нейропсихології травми», «Психологія травматичного стресу», «Психологія культури та мистецтва». Постреквізити. Здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних та професійних компетентностей, системи знань, умінь, норм і цінностей є теоретичним та практичним підґрунтям вивчення усього подальшого циклу обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів професійної і практичної підготовки, проходження практики та виконання кваліфікаційної роботи.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «*Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері*» націлена на підготовку другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. «Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері» - навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень психологічної науки створює початкову базу теоретичної та практичної професійної підготовки магістрів психології. Дисципліна покликана допомогти здобувачеві опанувати знання, вміння та навички з організації першої психологічної допомоги та проведення психологічного консультування особам, що знаходяться в кризових станах. Вивчення курсу повинно сприяти майбутнім фахівцям самостійно обирати та застосовувати відповідні методи та техніки у практичній діяльності з особами, що знаходяться в кризових станах.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета вивчення дисципліни – забезпечення набуття здобувачами ключових фахових компетентностей з теоретичних знань та практичних навичок у галузі першої психологічної допомоги та консультативної роботи з людьми в кризових станах.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами
ЗК11. Здатність планувати й організовувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізовувати заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.
Спеціальні (фахові) компетентності
СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	<i>Обов'язкова освітня компонента Освітня компонента професійної і практичної підготовки</i>
Формат курсу	<i>Денна форма навчання, – 1 семестр Заочна форма навчання – 1 семестр</i>
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 <i>Аудиторних</i> Денна форма навчання – 30 Заочна форма навчання – 8 <i>Самостійної роботи здобувача</i> Денна форма – 60 Заочна форма – 82
Технічне і програмне забезпечення	<i>мультимедійний комплекс, ПК/ноутбук, корпоративний сервіс для дистанційного навчання Google Workspace for Education</i>
Форми та види навчальних занять; методи, засоби, технології навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекційні та практичні заняття Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни. У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування

	<p>традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.</p> <p>Засоби: Слово викладача, підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проєктори, інтерактивні презентації, метафоричні асоціативні карти, пісочниця для пісочної терапії з колекцією мініатюр.</p> <p>Технології: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційно-моделюючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.</p>
<p>Поточний контроль</p>	<p>виконання завдань до лекційного матеріалу; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (моделюючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту, зарахування результатів неформальної освіти.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>екзамен</p>
<p>Політика курсу</p>	<p><i>Обов’язковими умовами опанування навчальної дисципліни «Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері» є:</i></p> <p>Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача.</p> <p>Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf).</p> <p>Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході практичних занять, контрольних роботах, на екзамені.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html).</p> <p>Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.</p> <p>Можливість перезарахування результатів неформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Харківській державній академії культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen_pvrn_23.pdf)</p>

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем (або блоків)	Разом годин	Денна форма			Заочна форма		
		лекцій-ні	прак-тичні	сам. робота	лекцій-ні	прак-тичні	сам. робота
<p>Тема 1. Теоретичні засади надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях.</p> <p>1. Поняття про стрес. Ознаки гострого стресу. 2. Структура надання першої психологічної допомоги. 3. Принципи та етичні правила надання першої психологічної допомоги. 4. Особливості надання першої психологічної допомоги. 5. Організація та реалізація проєктів з навчання першій психологічній допомозі різних верств населення.</p>	18	2	4	12	1		17
<p>Тема 2. Поняття кризи та кризової ситуації. Життєві кризи та можливості їх опанування.</p> <p>1. Поняття про кризу й критичну ситуацію. 2. Кризова подія та психічна травма. 3. Поняття про кризовий стан. 4. Психологічний зміст переживання. 5. Вражаючі фактори в кризовій ситуації, їх види. 6. Поняття життєвої кризи та її види. 7. Теорії нормативних криз. 8. Поняття про вікові кризи та періодизацію вікового розвитку. 9. Типи відношення до кризи. 10. Техніки життєдіяльності у складних життєвих ситуаціях.</p>	18	2	4	12			18
<p>Тема 3. Протоколи надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях.</p> <p>1. Модель індивідуального кризисного втручання (Дж. С. Еверлі). 2. Протокол надання першої психологічної допомоги (Н. Агазаде).</p>	18	2	4	12	1		17

<p>3. Протокол надання першої психологічної допомоги (Б. Рафаель).</p> <p>4. Протокол надання ППД в гострих стресових ситуаціях (О. Гершанов).</p> <p>5. Перша психологічна допомога. Покрокове керівництво для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України.</p> <p>6. Протокол надання першої психологічної допомоги (І. Пінчук).</p> <p>7. Перша ментальна допомога в стресовій ситуації (М. Фархі).</p> <p>8. Структура першої психологічної допомоги військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах (О. Колесніченко, Я. Мацегора, І. Приходько).</p> <p>9. Протокол ЯАЛОМ. Перша психологічна допомога на полі бою.</p>							
<p>Тема 4. Особливості надання першої психологічної допомоги особам, які пережили стресову подію.</p> <p>1. Надання ППД особам з агресивною поведінкою.</p> <p>2. Надання ППД особам з ознаками ступору.</p> <p>3. Надання ППД особам з ознаками апатії.</p> <p>4. Надання ППД особам із ознаками рухового збудження, дезорієнтації.</p> <p>5. Надання ППД особам з ознаками страху.</p> <p>6. Надання ППД особам з ознаками паніки.</p> <p>7. Надання ППД особам з ознаками нервового тремтіння.</p> <p>8. Надання ППД особам з ознаками галюцинацій та марення.</p> <p>9. Надання ППД особам з ознаками плачу.</p>	18	2	4	12	2	4	12

10. Надання ППД особам з ознаками істерики. 11. Надання ППД особам з ознаками горя. 12. Надання ППД особі зі спробою вчинити суїцид. 13. Техніки та вправи для емоційної регуляції та саморегуляції станів.							
Тема 5. Особливості психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, дітям з тимчасово переселених родин, клієнтам із психосоматичними розладами та депресією. 1. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам. 2. Психологічна допомога дітям з тимчасово переселених родин. 3. Психологічна допомога при насиллі в сім'ї. 4. Психологічна допомога клієнтам із психосоматичними розладами. 5. Психологічна допомога клієнтам із депресією. 6. Особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку.	18	2	4	12			18
Усього	90	10	20	60	4	4	82

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Виконання завдань до лекційного матеріалу – 0-4 балів;

Розподіл балів за методами поточного контролю:

- виконання практичного завдання – 1-3;
- підготовка та презентація майстер-класу – 1-4;
- участь у діловій (моделюючій / психологічній грі) – 1-2;
- виконання вправи – 1-2;
- усне опитування – 1-3;
- письмове опитування – 1-3;
- есе-рефлексія – 1-4;
- підготовка та виступ з рефератом – 1-3;
- підготовка та виступ з презентацією – 1-3;
- участь у колективному проєкті – 1-2;
- виконання індивідуального проєкту – 1-4;
- зарахування результатів неформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль).

У якості теми реферату чи презентації рекомендовано самостійно обирати проблему, яка відповідає змісту тематичного плану, але не входить до переліку питань, які розглядаються на лекції (семінарі).

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю – 60 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів.

Підсумковий контроль: екзамен (40 балів).

Завдання на екзамені складається з 2 теоретичних питань.

Відповідь на *теоретичне питання* вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні факти та висновки.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу;
- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратні й непослідовні записи викладу матеріалу.

31-40 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

21-31 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

11-20 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-10 балів

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

Усього (можлива кількість балів, набраних за дисципліну): 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточна успішність					Екзамен	Усього
T1	T2	T3	T4	T5		
12	12	12	12	12	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (денна форма)

<i>№ з/п</i>	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Теоретичні засади надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях.	<p>Мета: Ознайомити здобувачів з основними поняттями гострого стресу та першої психологічної допомоги. З'ясувати структуру, етичні правила та особливості надання першої психологічної допомоги. Відпрацювати порядок застосування основних прийомів надання першої психологічної допомоги.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про стрес. 2. Ознаки гострого стресу. 3. Структура надання першої психологічної допомоги. 4. Принципи надання першої психологічної допомоги. 5. Етичні правила надання першої психологічної допомоги. 6. Особливості надання першої психологічної допомоги. 7. Найпростіші прийоми ППД. 	1 – 4, 6, 11 – 13	12
2	Поняття кризи та кризової ситуації. Життєві кризи та можливості їх опанування.	<p>Мета: Ознайомити здобувачів з основними поняттями кризи та кризової ситуації. З'ясувати поняття життєвої кризи та її види. Відпрацювати техніки життєдіяльності у складних життєвих ситуаціях</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про кризу й критичну ситуацію. 2. Кризова подія та психічна 	2, 5 – 10, 14, 16, 26 – 28	12

		<p>травма.</p> <p>3. Поняття про кризовий стан.</p> <p>4 Психологічний зміст переживання.</p> <p>5. Вражаючі фактори в кризовій ситуації, їх види.</p> <p>6. Поняття життєвої кризи та її види.</p> <p>7. Теорії нормативних криз.</p> <p>8. Поняття про вікові кризи та періодизацію вікового розвитку.</p> <p>9. Типи відношення до кризи.</p> <p>10. Техніки життєдіяльності у складних життєвих ситуаціях.</p>		
3	Протоколи надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях.	<p>Мета: Ознайомити здобувачів з особливостями надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях. Відпрацювати порядок застосування основних протоколів надання першої психологічної допомоги.</p> <p>1. Модель індивідуального кризисного втручання (Дж. С. Еверлі).</p> <p>2. Протокол надання першої психологічної допомоги (Н. Агазаде).</p> <p>3. Протокол надання першої психологічної допомоги (Б. Рафаель).</p> <p>4. Протокол надання ППД в гострих стресових ситуаціях (О. Гершанов).</p> <p>5. Перша психологічна допомога. Покрокове керівництво для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України.</p> <p>6. Протокол надання першої психологічної допомоги (І. Пінчук)</p> <p>7. Перша ментальна допомога в стресовій ситуації (М. Фархі).</p> <p>8. Структура першої психологічної допомоги військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах (О. Колесніченко, Я. Мацегора, І. Приходько).</p> <p>9. Протокол ЯАЛОМ. Перша психологічна допомога на полі бою.</p>	1 – 4, 11 – 13, 17 – 19	12

4	<p>Особливості надання першої психологічної допомоги особам, які пережили стресову подію.</p>	<p>Мета: Ознайомити здобувачів з особливостями надання першої психологічної допомоги особам, які пережили стресову подію. Відпрацювати порядок надання першої психологічної допомоги особам, які проявляють негативні психічні реакції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надання ППД особам з агресивною поведінкою. 2. Надання ППД особам з ознаками ступору. 3. Надання ППД особам з ознаками апатії. 4. Надання ППД особам із ознаками рухового збудження, дезорієнтації. 5. Надання ППД особам з ознаками страху. 6. Надання ППД особам з ознаками паніки. 7. Надання ППД особам з ознаками нервового тремтіння. 8. Надання ППД особам з ознаками галюцинацій та марення. 9. Надання ППД особам з ознаками плачу. 10. Надання ППД особам з ознаками істерики. 11. Надання ППД особам з ознаками горя. 12. Надання ППД особі зі спробою вчинити суїцид. 13. Техніки та вправи для емоційної регуляції та саморегуляції станів. 	1 – 4, 6 – 10, 11 – 17	12
5	<p>Особливості психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, дітям з тимчасово переселених родин, клієнтам із психосоматичними розладами та депресією.</p>	<p>Мета: Ознайомити здобувачів з особливостями психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, дітям з переселених родин. З'ясувати особливості консультування клієнтів із психосоматичними розладами та депресією. Відпрацювати принципи роботи при суїцидних намірах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам. 2. Психологічна допомога дітям з тимчасово переселених родин. 3. Психологічна допомога при насиллі в сім'ї. 4. Психологічна допомога 	1, 2, 5 – 10, 12, 16, 20, 24, 26, 28,29	12

		клієнтам із психосоматичними розладами. 5. Психологічна допомога клієнтам із депресією. 6. Особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку.		
Усього:				60

(заочна форма)

<i>№ з/п</i>	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Особливості надання першої психологічної допомоги особам, які пережили стресову подію.	<p>Мета: Ознайомити здобувачів з основними поняттями гострого стресу та першої психологічної допомоги. З'ясувати структуру, етичні правила та особливості надання першої психологічної допомоги. Відпрацювати порядок застосування основних прийомів надання першої психологічної допомоги особам що пережили стресову подію.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про стрес. Ознаки гострого стресу. 2. Структура надання першої психологічної допомоги. 3. Принципи та етичні правила надання першої психологічної допомоги. 4. Особливості надання першої психологічної допомоги. 5. Протоколи надання першої психологічної допомоги. 6. Особливості надання першої психологічної допомоги особам що пережили стресову подію (особам з агресивною поведінкою, з ознаками ступору, апатії, рухового збудження, дезорієнтації, страху, паніки, нервового тремтіння, галюцинацій та марення, плачу, істерики, ознаками горя, зі спробою вчинити суїцид). 7. Техніки та вправи для емоційної регуляції та саморегуляції станів. 	1 – 4, 11 – 13, 17 – 19	18
Усього:				18

1. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Теоретичні засади надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях.

1. Як ви розумієте поняття «стрес»?
2. Які фактори можуть викликати стрес у людини?
3. Які фізіологічні зміни відбуваються в організмі людини під впливом стресу?
4. Які емоційні реакції можуть виникати при стресі?
5. Як стрес впливає на розумові функції людини?
6. Які основні ознаки гострого стресу?
7. Якими можуть бути психологічні наслідки стресових ситуацій?
8. Що таке «перша психологічна допомога»?
9. Яка структура надання першої психологічної допомоги?
10. Які є принципи та етичні правила надання першої психологічної допомоги?
11. Які особливості надання першої психологічної допомоги у стресових ситуаціях?
12. Як можна визначити ефективність першої психологічної допомоги?

2. Поняття кризи та кризової ситуації. Життєві кризи та можливості їх опанування.

1. Як ви розумієте поняття «криза» та «критична (кризова) ситуація»?
2. Що таке «кризовий стан» та «кризова подія», чим вони характеризуються?
3. Як проявляється психічна травма у особистості?
4. Як ви розумієте психологічний зміст «переживання»?
5. Які вражаючі фактори існують у кризовій ситуації?
6. Які основні «криза-фактори» (емпіричні події) здатні привести особистість до кризи?
7. Які види життєвих криз виділяються сучасними дослідниками?
8. Які кризи відносяться до «нормативних та ненормативних»?
9. Які вікові періоди визначаються як кризові в розвитку людини?
10. Які основні характеристики кожної вікової кризи можна виділити?
11. Які стратегії психологічної підтримки можуть бути корисними для людей, що переживають вікові кризи?
12. Які типи відношення особистості до кризи вам відомі?
13. Які існують техніки життєдіяльності у складних життєвих ситуаціях?
14. Які психологічні засоби можуть допомогти людям змінити своє сприйняття та розуміння власних вікових криз?

3. Протоколи надання першої психологічної допомоги в стресових ситуаціях.

1. Що таке «Протокол надання першої психологічної допомоги»?
2. У чому полягає «Модель індивідуального кризисного втручання Дж. С. Еверлі»?
3. Що містить «Протокол надання першої психологічної допомоги Н. Агазаде»?
4. Що містить «Протокол надання першої психологічної допомоги Б. Рафаеля»?
5. Що містить «Протокол надання ППД в гострих стресових ситуаціях О. Гершанова»?
6. У чому полягає «ППД: Покрокове керівництво для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України»?
7. Що містить «Протокол надання першої психологічної допомоги І. Пінчука»?
8. У чому полягає «Перша ментальна допомога в стресовій ситуації М. Фархі»?
9. Що містить «Структура ППД військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах О. Колесніченко, Я. Мацегори, І. Приходька»?
10. У чому полягає «Протокол ЯАЛОМ. Перша психологічна допомога на полі бою»?

4. Особливості надання першої психологічної допомоги особам, які пережили стресову подію.

1. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з агресивною поведінкою.
2. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками ступору.
3. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками апатії.
4. Які особливості надання першої психологічної допомоги ППД особам із ознаками рухового збудження, дезорієнтації.

5. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками страху.
6. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками паніки.
7. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками нервового тремтіння.
8. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками галюцинацій та марення.
9. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками плачу.
10. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками істерики.
11. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками горя.
12. Які особливості надання першої психологічної допомоги особі зі спробою вчинити суїцид.
13. Які техніки та вправи можна застосувати для емоційної регуляції та саморегуляції станів.

5. Особливості психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, дітям з тимчасово переселених родин, клієнтам із психосоматичними розладами та депресією.

1. Які особливості існують при психологічній допомозі внутрішньо переміщеним особам.
2. Які основні функції психолога, що здійснює психологічну допомогу внутрішньо переміщеним особам?
3. Яка психологічна допомога надається дітям з тимчасово переселених родин?
4. Які рекомендації надають психологи для батьків щодо організації життєдіяльності дітей у складних кризових обставинах?
5. Яка психологічна допомога надається психологом при насиллі в сім'ї.
6. Які особливості існують при консультуванні клієнтів із психосоматичними розладами?
7. На які особливості консультування клієнтів із депресією треба звертати увагу?
8. Які особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку треба враховувати при роботі кризового психолога?

11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ (ІСПИТ)

1. Як ви розумієте поняття «стрес»?
2. Які фактори можуть викликати стрес у людини?
3. Які фізіологічні зміни відбуваються в організмі людини під впливом стресу?
4. Які емоційні реакції можуть виникати при стресі?
5. Як стрес впливає на розумові функції людини?
6. Які основні ознаки гострого стресу?
7. Якими можуть бути психологічні наслідки стресових ситуацій?
8. Що таке «перша психологічна допомога»?
9. Яка структура надання першої психологічної допомоги?
10. Які є принципи та етичні правила надання першої психологічної допомоги?
11. Які особливості надання першої психологічної допомоги у стресових ситуаціях?
12. Як можна визначити ефективність першої психологічної допомоги?
13. Як ви розумієте поняття «криза» та «критична (кризова) ситуація»?
14. Що таке «кризовий стан» та «кризова подія», чим вони характеризуються?
15. Як проявляється психічна травма у особистості?
16. Як ви розумієте психологічний зміст «переживання»?
17. Які вражаючі фактори існують у кризовій ситуації?
18. Які основні «криза-фактори» (емпіричні події) здатні привести особистість до кризи?
19. Які види життєвих криз виділяються сучасними дослідниками?
20. Які кризи відносяться до «нормативних та ненормативних»?
21. Які вікові періоди визначаються як кризові в розвитку людини?
22. Які основні характеристики кожної вікової кризи можна виділити?
23. Які стратегії психологічної підтримки можуть бути корисними для людей, що переживають вікові кризи?

24. Які типи відношення особистості до кризи вам відомі?
25. Які існують техніки життєдіяльності у складних життєвих ситуаціях?
26. Які психологічні засоби можуть допомогти людям змінити своє сприйняття та розуміння власних вікових криз?
27. Що таке «Протокол надання першої психологічної допомоги»?
28. У чому полягає «Модель індивідуального кризисного втручання Дж. С. Еверлі»?
29. Що містить «Протокол надання першої психологічної допомоги Н. Агазаде»?
30. Що містить «Протокол надання першої психологічної допомоги Б. Рафаеля»?
31. Що містить «Протокол надання ППД в гострих стресових ситуаціях О. Гершанова»?
32. У чому полягає «ППД: Покрокове керівництво для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України»?
33. Що містить «Протокол надання першої психологічної допомоги І. Пінчука»?
34. У чому полягає «Перша ментальна допомога в стресовій ситуації М. Фархі»?
35. Що містить «Структура ППД військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах О. Колесніченко, Я. Мацегори, І. Приходька»?
36. У чому полягає «Протокол ЯАЛОМ. Перша психологічна допомога на полі бою»?
37. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з агресивною поведінкою.
38. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками ступору.
39. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками апатії.
40. Які особливості надання першої психологічної допомоги ППД особам із ознаками рухового збудження, дезорієнтації.
41. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками страху.
42. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками паніки.
43. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками нервового тремтіння.
44. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками галюцинацій та марення.
45. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками плачу.
46. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками істерики.
47. Які особливості надання першої психологічної допомоги особам з ознаками горя.
48. Які особливості надання першої психологічної допомоги особі зі спробою вчинити суїцид.
49. Які техніки та вправи можна застосувати для емоційної регуляції та саморегуляції станів.
50. Які особистості існують при психологічній допомозі внутрішньо переміщеним особам.
51. Які основні функції психолога, що здійснює психологічну допомогу внутрішньо переміщеним особам?
52. Яка психологічна допомога надається дітям з тимчасово переселених родин?
53. Які рекомендації надають психологи для батьків щодо організації життєдіяльності дітей у складних кризових обставинах?
54. Яка психологічна допомога надається психологом при насиллі в сім'ї.
55. Які особливості існують при консультуванні клієнтів із психосоматичними розладами?
56. На які особливості консультування клієнтів із депресією треба звертати увагу?
57. Які особливості психосоціальної підтримки людей похилого віку треба враховувати при роботі кризового психолога?

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова:

1. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях. Навчально-практичний посібник. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.А. Моргунов ; [О.І. Федоренко, Н.Е. Мілорадова, С.В. Харченко та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Х.: ХНУВС, 2022. - 84 с.
2. Заушнікова М.Ю. Кризове консультування. Конспект лекцій. МФУ, Ірпінський державний податковий університет. – І.: ІДПУ, 2021. - 284 с.

3. Керівництво з надання першої психологічної допомоги. Головні редактори: Louise Vinther-Larsen (Луїза Вінтер-Ларсен) та Nana Wiedemann (Нана Відеманн). Психосоціальний центр. Копенгаген, Данія. 2018. 104 с.
4. Перша психологічна допомога : посіб. для тренера / уклад. : Чернобровкіна В. А., Гірник А. М. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2017. 96 с.
5. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. – Бердянськ, БДПУ, 2016. – 193 с.
6. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. : ТОВ “Видавництво “Логос”, 2015. – 207 с.
7. Кризова психологія: навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Харків : НУЦЗУ, 2010. 401 с.
8. Алімов О.Ф., Афанасьєва Н.Є. Психологічне консультування в екстремальних та кризових умовах. Навчальний посібник. – Х.: УЦЗУ, 2008. – 122 с.
9. Максименко С.Д. Психологічна допомога тяжким соматичнохворим : навч. посіб. / С.Д. Максименко, Н.Ф. Шевченко. – К. : Ін-т психології імені Г.С. Костюка; Ніжин : Міланік, 2007. – 115 с.
10. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Модульнорейтинговий курс: Навчальний посібник. – К: ВД «Професіонал», 2005. – 656 с.

Допоміжна література:

11. Лист МОН України Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prometodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij> (дата звернення: 20.10.2022)
12. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту. URL: <https://dszn-zoda.gov.ua/node/495> (дата звернення: 20.10.2022)
13. Надання першої психологічної допомоги. URL: <http://www.slideshare.net/mobile/undpukraine/ss-38456664> (дата звернення: 20.10.2022)
14. Оніщенко Н. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. Харків : Право, 2014. 584 с.
15. Основи психологічної підготовки військовослужбовців Національної гвардії України до виконання службово-бойової діяльності в екстремальних умовах: посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько; за заг. ред. проф. І.І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2017. 127 с.
16. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навч. посіб. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
17. Перша психологічна допомога: Посібник для працівників на місцях. Київ : Пульсари, 2017. 66 с.
19. Протоколи надання першої психологічної допомоги військовослужбовцям Національної гвардії України в екстремальних умовах діяльності : посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2018. 40 с. 86
20. Профілактика самогубств серед військовослужбовців Національної гвардії України: посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько та ін. / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2016. 118 с.
21. Психологічна само- та взаємодопомога військовослужбовців Національної гвардії України в умовах ведення бойових дій: посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2016. 108 с.
22. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах: методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І. В. Воробйова, О. С. Колесніченко, І. І. Приходько. Харків : НАНГУ, 2015. 69 с.
23. Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб. / І.І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2016. 571 с.
24. Теорія та практика психологічної допомоги: навч. посіб. / В.І. Пасічник, І. І. Ліпатов, Л. Ф. Шестопалова, І. І. Приходько та ін. Харків : Акад. ВВ МВС України, 2011. 250 с.

25. Хобфолл С. Е., Уотсон П., Белл С. С., Брайант Р. А., Браймер М. Дж., Фридман М. Дж. та ін. П'ять основних елементів негайного і середньострокового втручання у разі масової травми: емпіричні дані. *Psychiatry*. 2007; 70: с. 283-315.
26. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості : навч. посіб. / І.С. Булах. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – С. 8-35.
27. Гаврілець І.Г. Психофізіологія людини в екстремальних ситуаціях : навч. посіб. / І.Г. Гаврілець. – К. : ЗАТ «Віпол», 2006. – С. 76-85.
28. Титаренко Т. Життєві кризи : технологія консультування / Тетяна Титаренко. – К. : Главник, 2007. – С. 89-93, 116-120. – Психологічний інструментарій.
29. Соціально-психологічна профілактика стресів та стресових розладів учнів та студентів : навч. посіб. / [за ред. В.Г. Панка, І.І. Цушка]. – К. : НікаЦентр, 2007. – 164 с

Інформаційні ресурси Інтернет:

- Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
- Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
- Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.
- Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
- БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.
- Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>
- Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>
- Електронна бібліотека КНЕУ http://lib.kneu.edu.ua/ua/e_resours_bibl/elek_bibl_lit/
- Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>